

**NÂNG CAO CHẤT LƯỢNG GIÁO DỤC QUỐC PHÒNG - AN NINH
CHO SINH VIÊN Ở TRUNG TÂM GIÁO DỤC
QUỐC PHÒNG - AN NINH, ĐẠI HỌC QUỐC GIA HÀ NỘI**

Đại úy TRẦN THANH TÙNG

Giáo dục quốc phòng - an ninh là một bộ phận của nền giáo dục quốc dân, một nội dung cơ bản trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân, giữ vị trí đặc biệt quan trọng trong công tác quốc phòng của Đảng, qua đó nhằm bồi dưỡng kiến thức quốc phòng cần thiết, khơi dậy lòng yêu nước, niềm tự hào, tự tôn của dân tộc cho sinh viên đối với việc xây dựng và bảo vệ Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa.

Giáo dục quốc phòng - an ninh cho sinh viên là chủ trương lớn của Đảng và Nhà nước ta, nhằm giáo dục cho sinh viên lòng yêu nước, yêu chủ nghĩa xã hội, niềm tự hào và sự trân trọng đối với truyền thống của dân tộc; trang bị cho sinh viên những kiến thức cơ bản về quốc phòng - an ninh và những kỹ năng quân sự cần thiết, để sinh viên nhận thức đầy đủ hơn quyền, nghĩa vụ, trách nhiệm đối với sự nghiệp xây dựng và bảo vệ Tổ quốc.

Nghị định 116/NĐ - CP ngày 10/7/2007 của Chính phủ về quốc phòng - an ninh chỉ rõ: “*Giáo dục quốc phòng - an ninh là bộ phận của nền giáo dục quốc dân, một nội dung cơ bản trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân; là môn học chính khóa trong chương trình giáo dục và đào tạo trung học phổ thông đến đại học và các trường chính trị, hành chính, đoàn thể*”. Thông tư Số: 40/2012/TT-BGDĐT 19 tháng 11 năm 2012 của Bộ giáo dục và đào tạo cũng đã xác định: “*Giáo dục quốc phòng - an ninh là môn học chính khóa, bắt buộc đối với học sinh các trường trung học phổ thông, trung cấp chuyên nghiệp; sinh viên các trường cao đẳng, đại học; là một nội dung cơ bản trong xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân*”.

Trong những năm qua, công tác giáo dục quốc phòng - an ninh cho sinh viên ở Trung tâm giáo dục quốc phòng - an ninh, Đại học Quốc Gia Hà Nội

đã đạt được những thành tựu to lớn. Trung tâm đã quán triệt sâu sắc và cụ thể hóa các chỉ thị, nghị quyết của Đảng, nghị định của Chính phủ, thường xuyên bám sát sự chỉ đạo của Bộ Quốc phòng; Bộ giáo dục và đào tạo; Vụ Giáo dục Quốc phòng mà trực tiếp là Đại học Quốc gia Hà Nội để xây dựng nội dung, chương trình, đề cương môn học đúng quy định, sát với tình hình thực tiễn của đơn vị và không ngừng đổi mới, nâng cao chất lượng giảng dạy môn học giáo dục quốc phòng - an ninh cho sinh viên. Đến nay, Trung tâm đã hoàn thành tốt nhiệm vụ giảng dạy cho hơn 110.000 lượt sinh viên đạt chất lượng chuẩn đầu ra của môn học. Cùng với thực hiện nhiệm vụ giảng dạy cho sinh viên, từ năm 2009 Trung tâm được giao nhiệm vụ phối hợp với Trường Quân sự Bộ Tư lệnh Thủ đô tổ chức bồi dưỡng kiến thức quốc phòng - an ninh cho cán bộ, viên chức thuộc các đối tượng 3;4;5 trong Đại học Quốc gia Hà Nội; đến nay đã có hơn 1500 cán bộ viên chức hoàn thành các lớp bồi dưỡng kiến thức quốc phòng - an ninh được cấp giấy chứng nhận. Bên cạnh đó, Trung tâm đã chủ động khắc phục những khó khăn về cơ sở vật chất, trang thiết bị, sự thiếu hụt về đội ngũ giảng viên nên chất lượng giáo dục quốc phòng - an ninh của Trung tâm luôn đảm bảo tốt mục tiêu đề ra. Sinh viên Đại học Quốc gia Hà Nội ngoài việc được trang bị các kiến thức, kỹ năng quân sự, còn trực tiếp được rèn luyện, trải nghiệm trong môi trường quân sự. Đây là điều kiện, cơ sở quan trọng để sinh viên hình thành nhân cách, tính tổ chức, tính kỷ luật, đảm bảo phát triển toàn diện.

Tuy nhiên, do nhiều nguyên nhân nên công tác giáo dục quốc phòng - an ninh cho sinh viên ở Trung tâm vẫn còn những hạn chế, đặc biệt là khó khăn về cơ sở vật chất, thiết bị dạy học. Hệ thống cơ sở vật chất, trang thiết bị dạy học, thao trường, bãi tập chưa đáp ứng được yêu cầu đặc thù của môn học, trong khi đó, số lượng sinh viên lớn, gây nhiều khó khăn trong quá trình tổ chức thực hiện môn học, nhất là các nội dung thực hành. Bên cạnh đó, công tác quy hoạch, đào tạo bồi dưỡng có mặt còn hạn chế, cơ cấu tổ chức chưa được kiện toàn đầy đủ theo quy chế tổ chức và hoạt động của trung tâm giáo

dục quốc phòng - an ninh. Mặt khác, đối tượng sinh viên ở Đại học Quốc gia Hà Nội tuy là lực lượng hùng hậu, có sức khỏe, trình độ học vấn, có tiềm năng sáng tạo, có khả năng tiếp cận và làm chủ khoa học kỹ thuật hiện đại nhưng do tuổi đời còn trẻ, hầu hết mới rời ghế nhà trường phổ thông, kinh nghiệm sống, sự trải nghiệm thực tiễn còn ít... Do đó, không ít sinh viên đã và đang bị tác động to lớn bởi cơ chế thị trường, có những biểu hiện xuống cấp về lối sống, dễ bị kẻ xấu kích động, lôi kéo. Đồng thời nhận thức vị trí, vai trò về công tác giáo dục quốc phòng - an ninh của một bộ phận sinh viên chưa đầy đủ dẫn đến động cơ, trách nhiệm trong học tập chưa cao.

Để nâng cao chất lượng công tác giáo dục quốc phòng - an ninh cho sinh viên tại Trung tâm, đáp ứng yêu cầu ngày càng cao của công tác này, góp phần thực hiện có hiệu quả Luật giáo dục quốc phòng - an ninh đòi hỏi phải tiến hành đồng bộ nhiều nội dung, giải pháp trong đó cần chú trọng thực hiện tốt một số vấn đề cơ bản sau:

Một là, nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, giảng viên của Trung tâm

Đây vừa là mục tiêu, vừa là yếu tố quan trọng, quyết định chất lượng giảng dạy môn học giáo dục quốc phòng - an ninh ở Trung tâm cả trước mắt và lâu dài. Trên cơ sở Luật giáo dục quốc phòng và an ninh, Luật số: 30/2013/QH13 được Quốc Hội thông qua ngày 19/6/2013; Quyết định 412/QĐ-TTg, ngày 10-4-2012 của Thủ tướng Chính phủ về “Phê duyệt Quy hoạch Hệ thống Trung tâm giáo dục quốc phòng - an ninh sinh viên giai đoạn 2011 - 2015”, Trung tâm cần chủ động xây dựng, hoàn thiện cơ cấu tổ chức, biên chế đội ngũ cán bộ quản lý và giảng viên, trong đó chú trọng phát triển đội ngũ giảng viên cơ hữu, phù hợp với tình hình thực tiễn của Trung tâm và Đại học Quốc Gia Hà Nội.

Để nâng cao chất lượng đội ngũ cán bộ, giảng viên, cùng với tăng cường tuyển chọn, kiểm soát chất lượng nguồn đầu vào và đẩy mạnh công tác đào tạo, bồi dưỡng, Trung tâm căn cứ vào tình hình thực tiễn, đặc thù hoạt động của mình, chủ động xây dựng hệ thống những kỹ năng sư phạm cần thiết,

nghĩa: thiết kế bài giảng, tổ chức điều khiển, định hướng hoạt động, giải quyết các tình huống sư phạm,... và tiến hành tập huấn, bồi dưỡng cho đội ngũ cán bộ, giảng viên. Mặt khác, tăng cường hoạt động phương pháp, duy trì dự giờ, bình giảng, hội giảng để đội ngũ cán bộ, giảng viên học hỏi, trao đổi kinh nghiệm, phương pháp giảng dạy. Hằng năm, Trung tâm cần tổ chức tốt hội thi giảng viên giỏi, cán bộ quản lý giỏi, xác định đây là một hướng quan trọng để bồi dưỡng, nâng cao năng lực toàn diện cho đội ngũ cán bộ, giảng viên. Để đạt hiệu quả cao, trên cơ sở nội dung quy định của Bộ giáo dục và đào tạo, Trung tâm chủ động điều chỉnh nội dung thi cho phù hợp, hướng mục tiêu vào nâng cao trình độ tổng hợp, năng lực và phương pháp, kỹ năng sư phạm cho đội ngũ cán bộ, giảng viên. Bên cạnh đó, Trung tâm cần chủ động liên kết với các khoa, bộ môn của các đơn vị đào tạo trong Đại học Quốc Gia Hà Nội hoặc các trường đại học, cao đẳng trong khu vực để tổ chức các lớp bồi dưỡng kỹ năng sư phạm, tin học, ngoại ngữ cho đội ngũ cán bộ, giảng viên; đồng thời, động viên, khuyến khích và tạo điều kiện cho cán bộ, giảng viên học tập, nghiên cứu cập nhật những kiến thức, thông tin mới về quốc phòng - an ninh để không ngừng nâng cao trình độ. Cùng với đó, cơ quan chức năng của các bộ chủ quản cần tham mưu, đề xuất, xây dựng và trình phê duyệt, ban hành các cơ chế, chính sách đãi ngộ phù hợp để đội ngũ cán bộ, giảng viên tại Trung tâm yên tâm, gắn bó với công việc.

Hai là, đẩy mạnh đổi mới, nâng cao chất lượng dạy - học

Do tính đặc thù môn học giáo dục quốc phòng - an ninh thường “khô cứng”, người học dễ nhàm chán; bởi vậy, cùng với việc cập nhật kịp thời, bổ sung sự phát triển mới của nhiệm vụ quốc phòng - an ninh, bảo vệ Tổ quốc vào nội dung giảng dạy, Trung tâm cần đẩy mạnh đổi mới nội dung, chương trình, gắn với đổi phương pháp giảng dạy, kiểm tra đánh giá cho giảng viên, phương pháp học của sinh viên theo hướng thiết thực, hiệu quả, phù hợp với đối tượng sinh viên và sự phát triển của nhiệm vụ quốc phòng - an ninh. Trên cơ sở chương trình quy định, từng giảng viên cần đề cao trách nhiệm, tích

cực, chủ động nghiên cứu điều chỉnh, bổ sung nội dung (học phần, chuyên đề) giáo dục quốc phòng - an ninh cho phù hợp với tình hình thực tiễn; trong đó, tập trung cả phần kiến thức quốc phòng - an ninh (lý thuyết) và kỹ năng quân sự (thực hành). Cụ thể cần tập trung vào các chuyên đề: Xây dựng nền quốc phòng toàn dân, an ninh nhân dân; Xây dựng lực lượng vũ trang nhân dân; Kết hợp kinh tế với quốc phòng; Phòng, chống chiến lược “Diễn biến hòa bình”; Xây dựng và bảo vệ chủ quyền lãnh thổ, biên giới quốc gia; Về dân tộc, tôn giáo; Chống tội phạm, tệ nạn xã hội. Đây là những chuyên đề mà nội dung của nó đã có sự phát triển mới trong thời gian qua. Trên cơ sở điều chỉnh, bổ sung về nội dung, cần điều chỉnh cơ cấu thời gian của các học phần cho hợp lý, nhưng không được rút ngắn tổng thời gian của chương trình quy định; trong đó, chú trọng tăng thời gian đối với những chuyên đề, nội dung trọng tâm, trọng điểm. Bên cạnh đó, cần hết sức tránh việc lợi dụng “đổi mới” nội dung, chương trình để cho sinh viên “học tử” một số nội dung kỹ năng quân sự và kiến thức quốc phòng - an ninh để đối phó với công tác kiểm tra, thanh tra, hoặc lấy “thành tích” trong các cuộc thi, kiểm tra, đánh giá kết quả.

Bên cạnh đổi mới nội dung, chương trình cần đẩy mạnh đổi mới phương pháp theo hướng phát huy tính sáng tạo, tích cực của người học. Theo đó, trước hết cần nâng cao chất lượng soạn giáo án, ứng dụng công nghệ thông tin vào nghiên cứu, trao đổi, cập nhật, khai thác thông tin, tư liệu trong biên soạn giáo án điện tử, mô phỏng các tình huống chiến đấu, động tác kỹ thuật, chiến thuật bộ binh, trường bắn và đưa những hình ảnh, thông tin mới về hoạt động quốc phòng - an ninh vào bài giảng, tạo sự sinh động, hấp dẫn, lôi cuốn người học qua từng chuyên đề. Mặt khác, trong quá trình lên lớp, giảng viên cần sử dụng nhiều phương pháp giảng dạy, huấn luyện, tích hợp hóa các phương pháp dạy - học trong cùng một bài giảng; khắc phục lối truyền thụ một chiều theo kiểu độc thoại, tăng tính đối thoại, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của người học, rèn luyện cho sinh viên năng lực tư duy, vận dụng kiến thức vào thực hành và thông qua thực hành để tiếp thu

kiến thức lý thuyết. Trung tâm cần xây dựng kế hoạch tổ chức hoạt động ngoại khóa trong thời gian sinh viên học tập tại Trung tâm, như: tham quan bảo tàng, di tích lịch sử, nói chuyện truyền thống, hoạt động văn hóa - văn nghệ, thể dục - thể thao và tham gia các hoạt động xã hội,... giúp sinh viên tiếp thu kiến thức từ thực tế, gắn học đi đôi với hành, góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả môn học giáo dục quốc phòng - an ninh.

Ba là, đẩy mạnh đầu tư cơ sở vật chất, học liệu, từng bước hiện đại hóa trang thiết bị dạy - học

Hàng năm, lưu lượng sinh viên phân luồng vào Trung tâm ngày một tăng, trong khi đó ngân sách và điều kiện bảo đảm tăng không nhiều. Thời gian qua, ngoài nguồn ngân sách bảo đảm của Nhà nước, Trung tâm đã chủ động khai thác, huy động các nguồn lực khác để đầu tư mua sắm trang thiết bị dạy học, cải tạo, nâng cấp hệ thống cơ sở hạ tầng, giảng đường, thao trường, bãi tập,... Tuy nhiên, những cố gắng đó chưa đáp ứng được yêu cầu của công tác giáo dục quốc phòng - an ninh cho sinh viên và sự phát triển của nhiệm vụ này. Đến nay Trung tâm được đầu tư, trang bị cơ sở vật chất tương đối đồng bộ, nhưng vẫn còn rất nhiều khó khăn, thiếu thốn, như: nơi ăn ở, sinh hoạt, khu vui chơi, giải trí, sân chơi thể thao, thư viện; hệ thống giảng đường, thao trường, bãi tập chưa đạt chuẩn, phòng học chuyên dùng thiếu các thiết bị phục vụ dạy - học, mô hình, học cụ còn ít,... điều đó đã và đang tác động, ảnh hưởng trực tiếp đến kết quả giáo dục quốc phòng - an ninh cũng như khả năng hoàn thành nhiệm vụ của Trung tâm.

Bốn là, chủ động phát huy vai trò tích cực, tự giác của sinh viên trong quá trình tham gia học tập môn giáo dục quốc phòng - an ninh

Đây là giải pháp có ý nghĩa quyết định đến chất lượng, hiệu quả công tác giáo dục quốc phòng - an ninh cho sinh viên hiện nay. Bởi vì, sinh viên là chủ thể của quá trình nhận thức, trực tiếp lĩnh hội, chuyển hoá tri thức chính trị, quân sự, quốc phòng thành nhận thức, tình cảm, niềm tin, ý chí quyết tâm thực hiện nhiệm vụ. Để phát huy tốt vai trò, tính tích cực tự giác của sinh

viên, các tổ chức, lực lượng giáo dục cần phải thường xuyên làm tốt công tác tuyên truyền giáo dục nâng cao tinh thần yêu nước, tinh thần sẵn sàng thực hiện nghĩa vụ bảo vệ Tổ quốc xã hội chủ nghĩa, làm cho sinh viên hiểu rõ vị trí, vai trò của giáo dục quốc phòng - an ninh trong sự nghiệp cách mạng mới; tiến hành động viên khen thưởng kịp thời, tạo khí thế và động cơ thi đua học tập, rèn luyện tích cực, khơi dậy tinh thần ham học, phát huy tối đa tính tích cực, tự giác học tập, rèn luyện của sinh viên, qua đó hạn chế được những tiêu cực, thụ động trong quá trình lĩnh hội kiến thức quốc phòng của họ. Không ngừng nâng cao trình độ kiến thức quân sự và năng lực hoạt động quốc phòng, tạo điều kiện cho sinh viên hoàn thành tốt chức trách nhiệm vụ công tác của mình. Bên cạnh đó, Trung tâm cần chủ động và duy trì việc thực hiện thu thập thông tin phản hồi từ người học và các đơn vị liên kết đào tạo để kịp thời rút kinh nghiệm, điều chỉnh các hoạt động của Trung tâm để công tác giáo dục quốc phòng - an ninh cho sinh viên ngày càng đáp ứng tốt mục tiêu, yêu cầu nhiệm vụ được giao.

Tóm lại, nâng cao chất lượng giáo dục quốc phòng - an ninh cho sinh viên ở Trung tâm giáo dục quốc phòng - an ninh, Đại học Quốc gia Hà Nội hiện nay là yêu cầu khách quan và có một vai trò và ý nghĩa rất to lớn trong việc giáo dục và nâng cao ý thức, phẩm chất đạo đức cho sinh viên - thế hệ trẻ, chủ nhân tương lai của đất nước. Trong điều kiện đất nước hội nhập và phát triển, việc nâng cao ý thức, trách nhiệm và hiểu biết về kiến thức quốc phòng - an ninh là một nhiệm vụ thiết thực hơn bao giờ hết. Nó sẽ giúp cho khối đại đoàn kết toàn dân và sức mạnh dân tộc không ngừng được củng cố và lớn mạnh, đáp ứng yêu cầu của sự nghiệp xây dựng và bảo vệ vững Tổ quốc Việt Nam xã hội chủ nghĩa trong tình hình mới./.